

Ներածություն



«Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի 2023-2025թ.թ. միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը /այսուհետ՝ ՄԺԾԾ/ հանդիսանում է Սևան համայնքի զարգացման հեռանկարի թվային արտացոլումը և համայնքի միջնաժամկետ կտրվածքով գլխավոր ֆինանսական փաստաթուղթը, որը և ելակետ է՝ նախագծելու համապատասխան տարվան հաջորդող տարեկան բյուջեն:

ՄԺԾԾ-ով ներկայացվում են Սևան համայնքի՝ կանխատեսվող հաջորդ 3 տարիների եկամուտները, դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրները, ծախսային ուղղությունները ըստ ոլորտների, որոնք բերելու են Սևան համայնքի կայուն և համաչափ զարգացմանը, ինչպես նաև կրնձեռնեն համայնքին առավել արդյունավետ գեներացնել եկամուտները, մասնավորապես՝ միջնաժամկետ կտրվածքով կմշակվեն մեխանիզմներ դրանք ավելացնելու ուղղությամբ, որն իր հերթին կբերի համայնքի զարգացմանը միտված ծախսերի ավելացմանը:

ՄԺԾԾ-ն կնպաստի ավելի լայն և հեռանկարային ծախսերի քաղաքականության մշակմանը, որի շնորհիվ համայնքի զարգացման հեռանկարը կստանա բյուջետային ձևաչափ և որը ըստ էության հասանելի կդարձնի բոլորին՝ այդ թվում քաղաքացիներին, ուսումնասիրելու միջնաժամկետ կտրվածքով համայնքի կողմից նախատեսվող ծախսերի բաշխումը ըստ ոլորտների՝ թվային տեսքով, ընդ որում սույն ֆինանսական փաստաթղթով առավել կընդգծվի բյուջետային ծրագրերի շարունակականության ապահովման ֆինանսական մեխանիզմները:

Սևան համայնքի 2023-2025թ.թ. միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը նախագծվել է՝ դեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքներով:

Զարգացման հիմնական ուղղությունները և սկզբունքները

Սևան համայնքի 2023-2025թ.թ. համար նախանշված ծրագրերի իրականացումը խարսխվելու է համաչափ և կայուն զարգացման սկզբունքի վրա, որի նպատակային իրագործման համար առաջնահերթ և գերակա են համարվելու՝

1. Կառավարման արդյունավետության բարձրացումը, համայնքապետարանի գործունեության թափանցիկությունը և բնակչությանը լիարժեք հաշվետու լինելը:
2. Հանրային տարածքների, շրջակա միջավայրի և պատմամշակութային ժառանգության պաշտպանությունը:
3. Մարդու իրավունքների պաշտպանության գերակա սկզբունքներով որոշումների կայացումը:
4. Համայնքի մասնակցային կառավարման մշակույթի ձևավորումը՝ բնակչությանը մասնակից դարձնելով հանրային նշանակություն ունեցող և բնակչությանը հուզող որոշումների կայացմանը՝ հարցումների, քննարկումների և քվեարկությունների միջոցով:
5. Համայնքի կառավարման ներառականության բարելավումը:
6. Իրավահավասար ու ներդաշնակ համակեցության մշակույթի ձևավորումը:
7. Անվտանգ, առողջ ու հարմարավետ ապրելու և գործելու կենսամիջավայրի ստեղծումը:
8. Աղբահանության կազմակերպման և կարգավորման և աղբի վերամշակման գործարանի ստեղծման մեկնարկի ապահովումը:
9. Երիտասարդական և սպորտային ծրագրերի միջոցով բնակիչների շրջանում առողջ ապրելակերպի գաղափարի խթանումը:

10. Զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների զարգացման խթանումը և Սևանի զբոսաշրջային միջավայրի բարելավումը:
11. Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգման շարունակությունը:
12. Նախադպրոցական հաստատությունների ներառականության հնարավորությունների ապահովումը:
13. Հնարավորությունների դեպքում նախադպրոցական և արտադպրոցական կազմակերպությունների հիմնանորոգումը:
14. Մշակույթի ոլորտի ենթակառուցվածքների զարգացում, մշակութային ծառայությունների ցօտվելու ներառականության ապահովումը:
15. Փողոցային լուսավորության համակարգի արդիականացումը, էներգախնայող համակարգերի ներդրումը, վերգետնյա մալուխային ցանցի ստորգետնյա անցկացումը, համակարգի անվտանգության և հուսալիության աստիճանի բարձրացումը:
16. Գործարարության և ներդրումների համար բարենպաստ միջավայրի ապահովումը, համայնքի և գործարար միջավայրի միջև փոխշահավետ համագործակցության խթանումը:
17. Երեխաների իրավունքների պաշտպանությունն ու անչափահասների հետ տարվող աշխատանքների բարելավումը:
18. Բնակիչների սոցիալական պաշտպանվածության ապահովումն ու այդ նպատակով հաշմանդամություն ունեցող անձանց, ծնողազուրկ երեխաների, բազմազավակ և անապահով ընտանիքների կենսական ապահովմանն ուղղված սոցիալական ծրագրերի արդյունավետ իրականացումը:

Սևան համայնքի 2023-2025թ.թ. կանխատեսվող եկամուտները

Համայնքի 2023-2025թ.թ. եկամուտները կանխատեսվել են՝ 2023թ.-ին 1830.0 մլն. դրամ, 2024թ.-ին 2060.0 մլն. դրամ, 2025թ.-ին 2250.0 մլն. դրամ:

Հատկանշական է, որ ընդամենը եկամուտների կազմում աճ է նախատեսվում գրեթե բոլոր բյուջետային բաժիններում և խմբերում, մասնավորապես՝ հարկ է նկատել Սևան համայնքի սեփական եկամուտների դինամիկան, որը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 233-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված դրույթների կիրառմամբ, որի արդյունքում միջնաժամկետ կտրվածով սեփական եկամուտների կազմում հիմնական աճը նախատեսվում է հարկ անշարժ գույքի մասով եկամտատեսակից:

Եկամուտների վերծանումն ըստ առանձին տեսակների

Սևան համայնքի 2023-2025թ.թ. եկամուտների կազմում սեփական եկամուտների ցուցանիշը համապատասխանաբար կազմում է 2023թ.-ին 415.7 մլն. դրամ, 2024թ.-ին 475.7 մլն. դրամ, 2025թ.-ին 520.0 մլն. դրամ, կամ աճը կանխատեսվում է անշարժ գույքի հարկի և փոխադրամիջոցների գույքահարկի տեսակներով:

Միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերի իրականացման համար աճ է կանխատեսվում նաև պաշտոնական դրամաշնորհների՝ մասնավորապես համահարթեցման դոտացիաների և սուբվենցիաների գծով, այլ կերպ ասած պետական աջակցության միջոցների հաշվին այն դինամիկայով ինչ չափով հատկացվել են նախորդ տարիներին:

2023թ.-ին պաշտոնական դրամաշնորհները կանխատեսվում են 1414.3 մլն. դրամ /այդ թվում՝ սուբվենցիա 500.0 մլն. դրամ/, 2024թ.-ին համապատասխանաբար 1584.3 /600.0/, 2025թ.-ին՝ 1730.0 /650.0/ մլն. դրամի չափով:

Համայնքի 2023-2025թ.թ. կանխատեսվող ծախսերը

Համայնքի 2023-2025թ.թ. ծախսերը կանխատեսվում են համապատասխանաբար՝ 2023թ.-ին 1830.0 մլն. դրամ, 2024թ.-ին՝ 2060.0 մլն. դրամ, 2025թ.-ին՝ 22250.0 մլն. դրամ:

Կամ ՄԺԾԾ ծախսերը կանխատեսվում են եկամուտների համամասնորեն և միտված են համայնքի համաչափ և կայուն զարգացմանը:

Ծախսերը նախագծվել են հետևելով բյուջետային հաշվեկշռվածության սկզբունքին՝ ապահովելով բյուջեների կառուցման ստանդարտները և ներկայացնելով այն ըստ բյուջետային գործառնական և տնտեսագիտական դասակարգումների, ինչպես նաև ըստ առանձին ծրագրերի:

Ընդհանուր ծախսերը ըստ բյուջետային տնտեսագիտական դասակարգման բնույթների կարելի է նկարագրել հետևյալ խմբերով՝

մլն. դրամ

Հ/Հ	Ծախսերի անվանումը	2023թ.	2024թ.	2025թ.
1	Աշխատանքի վարձատրություն	275.0	280.0	300.0
2	Ծառայությունների և ապրանքների գնում	89.0	150.0	168.0
3	Սուբսիդիաներ	710.0	750.0	800.0
4	Դրամաշնորհներ	4.2	5.0	5.0
5	Նպաստներ	24.0	25.0	27.0
6	Այլ ծախսեր	227.8	250.0	300
7	Հիմնական միջոցներ	1000.0	1200.0	1400.0
8	Ոչ ֆինանսական ակտիվների իրացումից մուտքեր	278.0	300.0	300.0

Բյուջետային ծախսերի կանխատեսումը ըստ ոլորտների

Կանխատեսվող բյուջետային ծախսերի բաշխման ոլորտային սկզբունքները պայմանավորված են Սևան համայնքի համաչափ զարգացման և ոլորտային ուսումնասիրությունների արդյունքում հանգած խնդիրների լուծման տեսլականներով: Այն առավել մատչելի ձևով ներկայացված է բյուջետային դասակարգման գործառնական խմբերում և բաշխված է հետևյալ կերպ:

մլն. դրամ

Հ/Հ	Ծախսերի անվանումը	2023թ.	2024թ.	2025թ.
1	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ	456.0	470.0	480.0
2	Տնտեսական հարաբերություններ	805.0	1000.0	1200.0
3	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն	220.0	230.0	235.0

4	Բնակարանային տնտեսություն և կոմունալ ծառայություններ	110.0	120.0	10.0
5	Մշակույթ	60.2	65.0	78.0
6	Կրթություն	433.0	450.0	520.0
7	Սոցիալական պաշտպանություն	24.0	25.0	27.0
8	Հիմնական բաժիններին չդասվող պահուստային միջոցներ, որից հատկացումներ ֆոնդային բյուջե	221.8	292.0	320.0

Համայնքի բյուջեի 2023-2025թ.թ. կանխատեսվող դեֆիցիտը

Սկան համայնքի 2023-2025թ.թ. համար միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերում բյուջեների դեֆիցիտ չի կանխատեսվում՝ չնայած այն հանգամանքին, որ յուրաքանչյուր տարի այն առաջանում է: Դեֆիցիտը /հավելուրդը/ առաջանալու է միայն յուրաքանչյուր տարվա տարեսկզբյան ազատ մնացորդի հաշվին և ուղղվելու է լրացուցիչ ծախսերի կատարմանը: